

Verslag van kennis- en netwerkbijeenkomst Operatie Steenbreek

door Roel van Dijk

Operatie Steenbreek organiseerde op 4 november in Amersfoort haar halfjaarlijkse kennis- en netwerkbijeenkomst. Amersfoort is een van de tot nu acht aangesloten steden bij Operatie Steenbreek.

Het doel van Operatie Steenbreek is om burgers te enthousiasmeren hun tuin te vergroenen. Het is een bewuste keuze van de stichting om zich te richten op de private ruimte. Voor de openbare ruimte zijn er al diverse programma's die hier de aandacht voor vragen. Dit gold echter niet voor de private ruimte en dan te bedenken dat dertig tot veertig procent van het groen in het stedelijk gebied privaat eigendom is. Dit betekent dus dat hier een opdracht ligt!

Acht aangesloten gemeenten

Begin dit jaar startte Operatie Steenbreek met haar activiteiten, samen met vijf aangesloten steden (Groningen, Leeuwarden, Amersfoort, Eindhoven en Den Haag). Inmiddels hebben Maastricht, Leiden en Leiderdorp zich daarbij aangesloten.

Het landelijk platform bestaat uit: Rijksuniversiteit Groningen, Maastricht University, Alterra / WUR, Van Hall Larenstein, KNNV, Entente Florale / Vitale Groene Stad, Haags Milieucentrum, Tuinbranche Nederland, Klimaatverbond en Groei&Bloei / Nationale Tuinweek.

Doelstellingen

'De doelstellingen van Operatie Steenbreek worden op zowel nationaal als lokaal niveau nagestreefd. uitgevoerd. Op nationaal niveau zorgt de stichting in hoofdlijnen voor het beantwoorden van kennisvragen, stimuleren en opzetten van netwerken en het organiseren van bijeenkomsten waar kennis wordt gedeeld en uitgewisseld. Financieel is dit interessant voor gemeenten, omdat zij hiervan gebruik van kunnen maken en het wiel niet opnieuw hoeven uit te vinden. Communicatie maakt hier een belangrijk onderdeel vanuit. Het nationale platform biedt daarnaast allerlei activiteiten aan die lokaal ingezet kunnen worden om de eerder genoemde doelstellingen te kunnen realiseren', aldus voorzitter Wout Veldstra. 'Ook gemeenten ondersteunen bij het starten van de lokale activiteiten maakt deel van uit van het pakket.' Op lokaal niveau vinden dus de acties plaats die de burgers moeten aansporen hun tuin te vergroenen. Zie punt 5 voor meer info hierover.

De sprekers van de bijeenkomst zijn:

- Garnt Arbouw van het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie;
- Wethouder Menno Tigelaar van de gemeente Amersfoort;
- Voorzitter Wout Veldstra van Operatie Steenbreek;
- Jeroen Soontiëns, eigenaar van Soontiëns Tuincentrum en Hoveniers uit Eindhoven;
- Joep Houterman-Timmers over de in ontwikkeling zijnde CouldBee app;
- Presentatie van de gemeenten Groningen, Maastricht, Den Haag, Eindhoven, Leiden en Leeuwarden.

1. Deltabeslissing Ruimtelijke adaptatie (DPRA)

In het Bestuursakkoord Deltaprogramma zijn de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, de Unie van Waterschappen, het Interprovinciaal Overleg en het Rijk overeengekomen om de ruimtelijke inrichting van Nederland klimaatbestendig en waterrobuust te maken. Alle overheden en marktpartijen zijn daar samen verantwoordelijk voor. Het doel is dat zij vanaf 2020 bij de (her)ontwikkeling van de bebouwde omgeving rekening houden met gevolgen van klimaatverandering door de omgeving waterrobuust en klimaatbestendig in te richten en te beheren

Wanneer er de komende jaren geen beleid wordt gevoerd en geen maatregelen worden genomen loopt de schade op tot naar schatting 71 miljard euro in 2050.

Aanpak

Het deltaprogramma ruimtelijke adaptatie ondersteunt zowel overheden als niet-overheden bij het realiseren van deze doelstelling. Elementen zijn onder meer: bijdragen aan bewustwording van de gevolgen van klimaatverandering; aanbieden van tools voor het in beeld brengen van kansen en bedreigingen; handelingsperspectief bieden als het gaat om het treffen van maatregelen en de financiering daarvan door meekoppelen met andere ruimtelijke investeringen; goed opdrachtgeverschap. Meer informatie is te vinden op www.ruimtelijkeadaptatie.nl

Ga zo door

Arbouw benadrukt het belang van het aangaan van lokale coalities. Hij spreekt een compliment uit naar de stichting Operatie Steenbreek. 'De activiteiten die jullie uitvoeren, passen goed bij het deltaprogramma, want de tuin is een relevant schaalniveau waarbij bewoners zelf invulling kunnen geven aan klimaatbestendigheid. Ga zo door!'

2. Keistad en Keientrekkers

Eén van de aangesloten gemeenten bij Operatie Steenbreek is Amersfoort. Wethouder Menno Tigelaar geeft een uitleg over welke maatregelen Amersfoort neemt om de stad klimaatbestendig te maken en hoe zij haar inwoners hierbij betreft.

'Ondanks alle inspanning om de CO2-uitstoot te beperken, verandert het klimaat. We merken de gevolgen al in de vorm van hevige regenval, grotere periodes van droogte en verhoging van de temperatuur. Dit zal waarschijnlijk alleen maar toenemen.' Dit betekent volgens de wethouder dat een stad als Amersfoort hierop dient te anticiperen bij de inrichting en het beheer van de stad.

Natuurlijke alliantie

Om met deze nadelige gevolgen van klimaatverandering om te gaan, wordt er in Amersfoort gewerkt met de Natuurlijke Alliantie. 'De Natuurlijke Alliantie is een methode om bodem, water en groen in samenhang een rol in een plan of project te geven. We benutten de Natuurlijke Alliantie in plannen voor wijk, buurt en park en daar kan iedereen aan deelnemen. De stad wordt hierbij gezien als onderdeel van de omliggende landschappen. Door met die samenhang rekening te houden, bouwen we Amersfoort verder uit tot een plek waar we met plezier leven, maar die ook bestand is tegen de veranderingen die op ons af komen.' Meer informatie is te vinden via www.alliantievereniging.nl/wp-content/uploads/2013/03/naamersfoort-20-juli-2012-v03-klein.pdf

Meet je stad!

'Om aan die bewustwording te werken zijn wij het project Meetjestad! gestart. Het doel hiervan is om inzicht te krijgen in de gevolgen van klimaatverandering voor Amersfoort en per wijk te kunnen bepalen wat er nodig is om in de toekomst zo weinig mogelijk negatieve gevolgen te ondervinden.' Aanvullende info is te vinden via <http://meetjestad.net/>.

Meer mogelijkheden

Tot slot geeft de wethouder aan dat Operatie Steenbreek alles te maken heeft met de methode Natuurlijke Alliantie. 'Inwoners en andere partijen die ontstenen dragen bij aan betere waterberging en zorgen met groene tuinen, groene gevels en groene daken voor een groenere en gezondere stad met minder hittestress. Met Operatie Steenbreek geef je meer mogelijkheden aan de bodem. De bodem kan zelfs het dak op.'

3. Rol van de ondernemer

Jeroen Soontiëns, eigenaar van het gelijknamige bedrijf uit Eindhoven, hield een inspirerend verhaal over hoe hij als ondernemer vanuit de verschillende bedrijfsonderdelen (tuincentrum, hovenier, stadsnatuur, boomverzorging en ecologie) de burger / consument aanspoort om zijn tuin te vergroenen. 'Ons doel is om de tuinbezitter te stimuleren zijn tuin op een groene manier in te richten om daarmee een bijdrage te leveren aan de leefomgeving voor zowel mens als dier. Als we een vraag krijgen of we een tuin volledig kunnen bestraten, is "nee" ons antwoord'. De trend om de tuin als verlengkamer van je woonkamer te zien, hekelt Soontiëns. 'De tuin is juist een plek waar je tot rust kunt komen, kunt ontspannen en de jaargetijden kunt ervaren.'

Waarom stenen?

Wat dat betreft hebben we het dezelfde doel als Operatie Steenbreek'. De reden waarom mensen meer en meer voor versteende tuinen kiezen, heeft volgens Soontiëns te maken met:

- groene tuin vraagt meer onderhoud
- bang om vieze vingers te krijgen
- gebrek aan inspiratie en kennis

Groene missionaris

Om mensen toch zo ver te krijgen dat ze afzien van een versteende tuin, heeft Soontiëns ervaren dat je het gesprek met mensen moet aangaan. Als je mensen bijvoorbeeld in het tuincentrum informeert waarbij je laat zien wat zoal de mogelijkheden zijn, hen aangeeft dat een groene tuin niet per se meer onderhoud vraagt en dat er beplantingsconcepten zijn die niet veel aandacht in onderhoud vergen, zijn mensen op andere gedachten te brengen.

Tip aan gemeenten

Jeroen Soontiëns geeft aan dat wanneer gemeenten zelf het goede voorbeeld geven, door aandacht aan hun openbaar groen te besteden, dit effect heeft op de inwoners. En, niet onbelangrijk: betrek de inwoners ook bij de plannen. 'Mijn ervaring is dat bewoners het groen doortrekken naar hun eigen tuin.'

4. CouldBee: tuinontwerp app

Joep Houterman-Timmers presenteerde de CouldBee app. Deze app heeft als doel de biodiversiteit (in steden) te verbeteren door tuinbezitters te stimuleren tegels in hun tuin te vervangen door planten. Aanvullende informatie: www.couldbee.eu. De initiatiefnemers willen de app in het voorjaar van 2016 commercieel uitbrengen.

6. Netwerken

De bijeenkomst werd afgesloten met een geanimeerde discussie, die zich geleidelijk verplaatste naar de bar beneden.

Presentaties zijn te bekijken via www.operatiesteenbreek.nl/blog/operatie-steenbreek-motiveert/